

eller rette sagt krænte et af de Principer, som laa til Grund for Næringsloven af 1857. Det gaar jo hermed som med saa mange andre Principer, der ere komne tilstede under visse Forhold, og hvort man har villet se fremsat almindelige store Idealer og uangribelige Sandheder, der indeholdt en saadan Sum af useilbarlig Helligdom, at enhver Forandring deri maatte betragtes som en Antastelse af Grundpillerne for en god Samfundstilstand og for en virkelig friskindet Udvikling af vor konstitutionelle Tilstand. Jeg tror, at man i den Henseende er gaaet Noget for vidt. Man har i den Grad forgubet visse Principer, at man er kommet ind paa, hvad jeg vil tillade mig at kalde Principrytteri, hvilket ikke altid er til Gavn for en virkelig, uhibet, sand og ærkelig Betragtning af alle de derhen hørende Forhold. Lad nu end disse Principer i og for sig være saa høitidelige og saa rigtige som de være ville, saa gives der dog intet Princip, som kan gjennemføres i Livet, uden at det kræver sin Modifikation i Henhold til de Forhold og Betingelser, som ere tilstede for, at det kan føres ud i Livet i Overensstemmelse med den Aand, hvori det var givet. Jeg anser det for daarligt at fastholde et Princip, naar Erfaringen gjennem en længere Aarrække har viist, at de Forudsætninger, hvorfra man var gaaet ud, ikke mere holde Stik. Naar saadanne Principer have viist sig at indeholde en større eller mindre Del Illusion, og naar altsaa i Virkeligheden Etableringen af saadanne Principer uden nogenjomhelst Begrænsning har viist sig at være høist uheldig, saa forekommer det mig at være en daarlig Fastholden af Principerne, naar man af Hensyn til den vil vige tilbage for at foretage de Forandringer, som Erfaringen gjennem Tiderne har viist ikke alene vilde være ønskelige, men ogsaa paa mange Omraader høist nødvendige. Denne Betragtning, som her er fremsat i sin Almindelighed, tror jeg kan finde fuld Anvendelse, ikke alene her med Hensyn til denne Gren af Næringsfriheden, nemlig Værtshusholdet, men ogsaa med Hensyn til Haandværks- og Fabrikdrift, som vi have bestaaet os med i en tidligere Periode. Jeg tror det er godt overalt i Livet at tage Erfaringen med paa Raad, og det er først gjennem Erfaringens Vidnesbyrd, at det kan konstateres, om de Forudsætninger, som have været lagte til Grund for Etableringen af visse Grundsatninger, i Virkeligheden i Tidens Løb have viist sig at være holdbare. Jeg tror, det er rigtigt, at man reformerer efter det Syn og efter de Erfaringer, som man har faaet igjennem Tiderne, og jeg ser ikke, at det er Andet, der gjøres her. Dette er kun et lille Skridt, og jeg er enig med det ærede Medlem i, at man ikke maa gjøre sig nogen Illusion om, at det først vil føre os hen

imod ideale Tilstande og bort fra alle de Ulemper, som det overhaandtagende Værtshushold med den derhen hørende Demoralisation har medført for Samfundet; men dette Forslag er i hvert Fald et Skridt, som peger i denne Retning, og som giver Haab om, at det i Forening med andre Foranstaltninger kan medvirke til at sætte en Grændse for dette Onde. Der var en Yttring af den ærede Ordfører — jeg beklager, at jeg har været fraværende, og at jeg, da jeg nylig er kommen tilbage, ikke har haft Leilighed til at læse Betænkningen — som syntes at betone — hvilken Tanke ogsaa skal gaa igjennem Betænkningen — at det ikke saa meget var Personen som Lokalet, der saas paa, at der ikke saa meget saas paa Personerne som paa de økonomiske og sociale Betingelser, som den paagjældende Person skulde være i Besiddelse af, for at kunne etablere en, om man vil, anstændig Værtshusholdeforretning. Det forekommer mig dog, at det, som Lovforslaget peger paa, og det, som man her siger til som det Principale, maa være Personen, thi det er virkelig en daarlig Trøst, at man har lyse og luftige Lokaler, naar der hos den Person, som netop er Hovedpersonen i Forretningen, hersker og fra ham udgaar en saadan Tone og en saadan Aand, at han tillader, at en raar, slet og demoraliserende Tone blive den fremherskende i disse Lokaler, selv om de saa ere nok saa lyse og luftige.

Fischer: Jeg ønsker først at modsigge en Yttring af den ærede 1ste Landskingsmand for 9de Kreds (N. Rasmussen), med hvis Betragtning jeg forøvrigt i flere Poster kan samstemme. Jeg har tidligere udtalt Betragtninger over denne Sag, som næsten ganske faldt sammen med, hvad det ærede Medlem yttrede, og jeg kan altsaa henvise til mine Udtalelser under denne Sags tidligere Behandling. Men der var en Udtalelse af det ærede Medlem, som jeg finder meget uretfærdig, og som jeg derfor bestemt vil modsigge. Det ærede Medlem stilbrede nemlig Drukkenstæbens Ophav i de høiere Kredse, Drukkenstæbens Ophav udledeede det ærede Medlem fra de høiere Kredse, det var fra dem, som drak Vin, at det slette Eksempel udgik. Og naar nu dette slette Eksempel udgik fra de høiere Kredse — herved fortaas jo de velhavende og rige Kredse — naar de nu drak Vin, var det ikke saa besynderligt, at de, der ikke havde Raad til at drikke Vin, fulgte efter og drak Brændevin. Man kan dable de Rige for adskillige Ting; men dabler man dem paa den Maade, tror jeg, man gjør dem Uret. Det er ikke fra de Rige, at det slette Eksempel, over hvilket vi saa ofte klage i dette Tilfælde, er udgaaet. Jeg benægter ikke, at der i de høiere